

Васякіна Анастасія Костянтинівна,

«Міжнародне право»,

*ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

МЕДІАЦІЯ ЯК ЗАСІБ МИРНОГО ВИРІШЕННЯ СПОРІВ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

За останнє століття людству вдалось зробити стрімкий крок уперед та досягти надзвичайних успіхів для покращення рівня людського життя у багатьох сферах, насамперед, і у правовому аспекті. Варто взяти до уваги, що поряд з прогресом виникають проблеми, що потребують відповідних методів для їх розв'язання. Основною метою даної статті є визначення суті медіації як надійного та дієвого методу мирного вирішення спорів, адже питання конфліктних ситуацій стосується не лише локальних площин, а й міжнародної арени. З впровадженням медіації значно підвищується шанс на вдалий вихід із здавалось би непростого конфлікту.

Щодо визначення медіації, то Рекомендація Rec (2002) 10 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо медіації в цивільних справах визначає: термін "медіація" стосується процесу врегулювання спорів, у межах якого сторони з допомогою одного чи кількох медіаторів проводять переговори щодо спірних питань з метою досягти домовленості [1]. Окрім вище зазначеного документу нормативною базою на міжнародному рівні слугують: погоджувальний регламент ЮНСІТРАЛ від 04.12.1980 р. та Типовий закон ЮНСІТРАЛ від 19.11.2002 р. про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру, які стали чи не першими документами ООН, що закріпили стандарти медіації. Серед інших: Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21 травня 2008 р. Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах, а також Рекомендація N R (99) 19 Комітету міністрів Ради Європи державам - членам Ради, які зацікавлені в організації медіації у кримінальних справах — ці нормативно-правові акти всебічно характеризують та визначають сам процес медіації, для того аби в процесі розгляду справи між державами або громадянами різних держав не виникало розбіжностей у тлумаченні і вони змогли слідувати однаковим правилам. На внутрішньому рівні процес медіації регулюється законом, як от закон України про медіацію.

Уперше такий спосіб розв'язання конфліктів виник під час великої депресії в Америці в 1930-х роках як спосіб вирішення сімейних та трудових конфліктів. Завдяки медіації були зупинені тривалі масштабні страйки, після чого медіація отримала широке визнання та розповсюдження. Нині після тривалого процесу розвитку існує декілька способів

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Рекомендація Rec (2002) 10 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо медіації в цивільних справах сторінка 1 URL: https://supreme.court.gov.ua/usfiles/Rec_2002_10_2002_09_18_1.pdf.
2. Альтернативні способи врегулювання спорів, конфліктів. Медіація - Робота з клієнтами. Посібник. Орієнтація на клієнта: практичний poradnik для юриста системи надання БПД. Посібник – Робота з клієнтами. Посібник. URL: <https://qala-project-2.gitbook.io/robota-z-kl-ntami-pos-bnik/dodatki/3.-alternativni-sposobi-vregulyuvannya-sproviv-konfliktiv.-mediaciya>.

проведення медіації: фасилітаційна (коли медіатор не висловлює своєї думки та свого бачення на ситуацію, а лиш професійно сприяє налагодженню конфлікту сторонами та досягнення взаємовигідного для кожного з них рішення), оціночна (медіатор оцінює ситуацію та надає рекомендації). Одним з переваг цього засобу є можливість проводити медіацію лише з однією стороною, коли інша не йде на контакт. Звичайно можна проводити цей складний процес як превентивний метод, коли конфлікт лише зароджується. До переваг можна віднести: конфіденційність, широкий предмет розгляду, більше контролю над процесом, результат задовольняє всіх, адже є компромісом, на відміну від суду, де є переможці і переможені.

Види медіації розрізняють за характером спору, а саме:

Медіація в кримінальних справах визначається як структурована безпосередня зустріч сторін конфлікту (потерпілого, правопорушника та сторін підтримки – законних представників неповнолітнього, членів родини тощо), під час якої за допомогою нейтральної третьої сторони (медіатора) потерпілий та правопорушник мають можливість брати активну участь у вирішенні проблем, спричинених злочином, та прийняти рішення щодо того, яким чином можна усунути завдану злочином шкоду.

Сімейна медіація застосовується для врегулювання розбіжностей, які виникають під час розлучення подружжя й стосуються питань проживання батьків і дітей, виховання та спілкування з дитиною, сплати аліментів, поділу майна й розподілу боргів, а також спорів, що виникають між членами сім'ї щодо матеріальної підтримки та допомоги. У багатьох країнах медіація є обов'язковою процедурою до початку вирішення спору в судовому порядку. Оскільки медіація дає шанс конфліктуючим сторонам зберегти стосунки, цей підхід вважається таким, що діє в найкращих інтересах дитини. Конфлікт між принципом добровільності участі в медіації та обов'язковістю процедури вирішується таким чином, що сторони формально зобов'язані лише прослухати пояснення медіатора щодо процесу медіації, а потім можуть вирішити відмовитись від участі (2).

Медіація між орендаром та орендодавцем в першу чергу вирішує спори, пов'язані з питаннями оренди нерухомого майна. В обох випадках, за аналогією із сімейною медіацією, у багатьох правових системах це є обов'язковою процедурою перед початком судового розгляду спору, оскільки в цьому випадку також проявляються переваги збереження відносин між конфліктуючими сторонами. У деяких штатах США процедури медіації для вирішення спорів «невеликих позовів» (наприклад, до 5000 доларів США) додано до категорії обов'язкової медіації, очевидно тому, що судові витрати на розгляд справи можуть значно перевищувати заявлену суму. У таких справах, Сторони спору рідко мають свого юридичного радника.

Процедури медіації застосовуються для вирішення економічних суперечок у всіх сферах комерційних відносин (від суперечок щодо договірних зобов'язань до вирішення питань інтелектуальної власності та неформальних переговорів щодо розподілу сфер повноважень і відповідальності всередині підприємства).

Об'єктом медіації є трудові спори, передбачені відповідними законами. Сюди входить посередництво в колективних трудових спорах, а також у спорах, пов'язаних із договірними зобов'язаннями (прийом на роботу, звільнення, соціальні виплати та інші умови праці), конфліктами на виробництві.

Процес медіації в адміністративній галузі для вирішення спорів між суб'єктами владних повноважень щодо реалізації компетенції в галузі управління, включаючи делеговані повноваження юридичними та фізичними особами. У багатьох країнах методи вирішення податкових спорів дуже поширені.

Сутність вищевикладеного зводиться до того що медіація є легітимним та актуальним засобом мирного вирішення міжнародних конфліктів як між первинними так і вторинними суб'єктами міжнародного права. Світова практика все більше удосконалює відповідні закони, аби ті відповідали нормам міжнародного права і надалі виконували свою роль у досягнанні компромісів та розв'язанні спірних питань, суперечностей.

